

Jaanipäevaseid projekte

Poeetil on tähelepanek: jaanipäevaks kõrgeks kasvab rohi. Linnasaks kirub, et ka *murru* kipub vohama. Maamees (või -naine) teab muidugi seestvõti vägagi hästi, et mitte igal aastal ei kasva jaanipäevaks kõrgeks *hein*. Tänavuse suvega ei taha aga isegi võililled virguda, vanuvad mesinikud. See on tõesti nii: panin paar nädalat tagasi veidi kartuleid maha, nüüd on hea võtta – nagu keldrist.

Teisest küljest – eesti rahvas tänavu muudkui rikastub, sest targad inimesed teadis ammu, et jaanikuu vihm puistab põllule kulda ja rammutab mulda. Ja veel see mulkide ütlus: tubli sahmakas vihma enne jaani on enam kui Riia linna väärt.

Vanarahva tarkusest võib leida vesise suve puhuseid lohutusi õige rohkelt: kui jaanilaupäeval sajab, kaovad parmud (pole küll päris nii, olen kogenud).

Jaanipäeva äriprojektid

Hästi mõjub tervisele jaanipäevane kastevesi: kui sellega hommikul nägu pesta, pole ultraviolettkiirguse vastu mõjuvaid kreeme vaja osta, nägu ei päevita teps mitte. Peale selle tagab niisugune protseduur terve ja ilu kogu aastaks. Eesti meedikuid on hakanud huvitama, kas kaste säärased raviomadused säilivad ka purkidesse villituna.

Tervistajaid võib leida meie looduses mujaltki. Näiteks Meeksi Jaanikivil olevat säherdune hambaid terveks tegev mõju, et mõned aastakümned tagasi veeti hädalisi koguni veoautodega selle rändrahnu manu. Hambaravi kallinedes ta suks kivi (Hambakivi?!) üles otsida. (Tegelikult sooviksid dentistid ilmselt säärase kivi eemaldada!)

Äriprojekte võib seoses nimetatud kesksuvisel pühaga teha veel mitmeid. Kõik teavad, et emase jaaniussikese (*Lampyrus noctiluca* – öölamp?) leidmine toob õnne terveks aastaks.

Ain Kallis

rahvatark
ilmainimene

» **Kui külm sind jaaniööl ära ei võta, saab sinu projektidest asja, teadis juba vanarahvas.**

Mõnda looduskaunisse paika võiks ehitada Jaani Önnepalee, kus tol ööl on paaridel (või ka üksikuid) võimalus kena summa eest leida endale hiljag õnn! Paleed ümbritsevas pargis kasvaksid ilusad sõnajalad, mille öite leidmine aitab teada saada «kõik maailma asjad». Karta on, et niisugune paik küll varsti salastatakse.

Jaani-laupäeva ööl peaks loomaaed olema avatud: selle külastajad muutuvad paariks tunniks polüglotiks ning mõistavad kõikide loomade keeli. (See on küll õige teave: olen ise kuulnud, kuidas jaaniõhtul papagoi selgelt artikuleerides süüa nõuab!) Vastuväide – kellele meeldiks kuulda vangis loomade arvamust vabadust nautivatest lallajaist?

Õnneks on öö läbi lahtised ukseid ning säravad tuled otsaeseks kõikidel kasiinodel – rahaukude kohal rabas põlevad jaaniööl ju tulukesed.

Eestlane kui peoloom

Aga mis siin pelgalt tulukesetest rääkida: kõige suurem äriprojekt on aastakümneid või sadu olnud jaanituli. Tähtsus – aita kaasa elu arengule, suurendab põldude ning karja produktiivsust. Samuti pidi jaanilõkkesuits peletama kahjulikke putukaid, hävitama põllukahjureid ning umbrohtu.

Jaanikul käimine on ammust ajast kasu toonud. Paljudes ta-

ludes ei tehtud ju oma lõket, vaid mindi härraste manu. Mõis tegigi sageli lihtrahvale viina ja õlut välja. Heal järjel oleval firmalgi pole raske kord aastas oma töötajaid peoga meeles pidada.

Hiljem muutus maarahvas jõukamaks ning simmanile polnud enam sünnis tühja käega tulla. «Tühjalt ei tohi tulla juurde minna, raha peab kaasas olema ja toit ka,» õpetas Karula kandi vanasõna.

Praegusaegsetele jaanipidudele minnes piisab vaid rahakotist – kui muud pole ees oodata, siis kuhjaga sööki ja jooki küll. Pole ime, kui hiljem meenutatakse, et «kahel päeval päike ei paistnud!».

Pidu panna on eestlane osanud. XIX sajandi esimeses pooles polnud harv juhust, et jaani-laupäevases Tallinnas tuli ette «kõrtsides jomist ja roppo tööd, ja tagajärrel pohmilust ja häbbi».

Tulel oli peale valgustamise veel olulisem funktsioon, nimelt tähelepanu äratamine, promomine jne. Jaanituli pidi olema vägev ja võimsa külgetõmbejõuga. 1998. ja 2001. aastal proovisid eestlased pääseda jaanitule kõrgusega Raamatute Raamatusse. Vihm oli vist see, mis kustutas me lootused maailma tähelepanule. Muide, üle tule hüppamine võis päästa haigustest. Mõnest lõplikult, arvan.

Veel üks idee: jaanitule kustudes võiks rahvas järjekorras astuda üle hõõguvate süte. See käarikas ettevõtmine ärataks maailmas jällegi tähelepanu.

Jaaniapäev muudkui läheneb. On pärimine aeg hakata mõtlema, kuidas seda aasta kõige lühemat ööd otstarbekalt kasutada. Ausalt öeldes, on ööd 18. kuni 24. juunini kõik enam-vähem ühepikkused, Tartus näiteks 5 tundi ja 42 minutit, Tallinnas muidugi terake lühemad.

Kui külm sind jaaniööl ära ei võta, saab sinu projektidest asja, teadis juba vanarahvas.